

תופעת שן החלב האפורה – פרופ' גדעון הולן – מומחה ברפואת שיניים לילדים

יום אחד ילדכם הצעיר מחייך אליכם ואתם מבחינים בכך שאחת השיניים הקדמיות (ואולי יותר מאחת) שינתה את הגוון שלה. היא לא בהירה כמו השיניים הסמוכות, אלא בעלת גוון אפרפר. צחצוח שיניים קפדני לא מסלק את הצבע והיא נשארת אפורה. בימים הבאים אתם שמים לב שהצבע נעשה יותר ויותר כהה. הילד לא מתלונן על כאבים או רגישות, והשן אפילו לא מתנדנדת, אבל נשארת אפורה! (תמונה 1).

למה השן שינתה את הצבע? האם השן יכולה להבהיר בחזרה? האם זה יעבור לשיניים נוספות? האם צריך לפנות דחוף לרופא השיניים? האם המצב יכול להחמיר עם הזמן? מה יעשה רופא השיניים? האם צפוי פגם או נזק לשיניים הקבועות שיחליפו את שיני החלב?

אנסה לענות על השאלות האלה ועל עוד שאלות שעשויות להתעורר אצלכם, ההורים, שנתקלתם בתופעת השן האפורה.

למה השן שינתה את הצבע? האם השן יכולה להבהיר

בחזרה? ישנן שתי סיבות עיקריות לתופעה, שתיהן נגרמות בגלל מכה לשיני החלב. אבל, איך זה יכול להיות? אתם בכלל לא זוכרים שהילד קיבל מכה! נכון? מספיק מכה קלה שלא גורמת לשן לזוז ממקומה ואפילו

לא יורד דם, והילד קיבל את המכה בגן ועד שבאתם לאסוף אותו הוא כבר שכח מזה.

1) **שטף דם בתוך השן:** בחלק מהמקרים שינוי הצבע נגרם בגלל שטף דם בתוך השן. שינוי הצבע בגלל שטף דם יראה, בדרך כלל, זמן קצר אחרי שהשן קיבלה מכה. כמו ששטף דם מתחת לעור בכל מקום בגוף הופך מ"כחול" ל"סגול" ואחר כך "צהוב" ובסוף נעלם, כך יכול לקרות גם בשן והיא תחזור להיות בהירה.

2) **נמק של מוך השן.** הסיבה האחרת היא מכה שבגללה שן החלב עוברת זעזוע או תזוזה קלה שגורמת לפגיעה בנימים שנכנסים לתוך השן דרך קצה השורש, וחסיתה של אספקת הדם אל מוך השן (=העצב). זה דומה להשחרה של קצה אצבע כשעוצרים את אספקת הדם אליה בעזרת גומייה. אבל כשהגומייה מסולקת, מתחדשת אספקת הדם לאצבע והצבע חוזר לקדמותו. בשן אין אפשרות להסיר את החסימה ולחדש את אספקת הדם, ולכן מוך השן יעבור נמק (=מות). יש פחות סיכויים שיגרם שינוי צבע, דווקא כשהמכה גורמת לשבר בשן ולא לזעזוע שלה, כי כוח המכה מופנה לשבר של הכותרת ולא לתזוזה של קצה השורש.

האם זה יעבור לשיניים נוספות? לא. התופעה אינה מדבקת ונגרמת רק ממכה לשיניים. אין סיבה ששן שלא נחבלה תשנה את הצבע. יחד עם זה חשוב להדגיש שלא כל שן שנחבלה בהכרח תשנה את הצבע.

האם צריך לפנות דחוף לרופא השיניים? האם המצב יכול להחמיר עם הזמן?

חשוב מאד לפנות לרופא שיניים לילדים, אבל זה לא חייב להיות באותו הרגע. רופא השיניים יבדוק את השן שהאפירה ואת השיניים הסמוכות ויבצע צילום רנטגן על מנת לקבוע אבחנה מלאה ולהבטיח שאין פגיעה מעבר לשינוי הצבע. הממצאים ישמשו אותו גם כבסיס להשוואה למצב בעתיד כיוון שיתכנו סיבוכים. המוך הנמקי (=העצב המת) מהווה בסיס אידיאלי לגדילת חיידקים וזיהום. כותרת השן הקבועה קרובה מאד לשורש של שן החלב האפורה, והיא עלולה להיפגע מהזיהום.

איך תדעו שמוך השן הזדהם? הקביעה הסופית היא של רופא השיניים, שצריך

להזמין אתכם לביקורת תקופתית במטרה לזהות סימני זיהום לפני שנגרם נזק לשן הקבועה. אבל גם אתם יכולים לחשווד בזיהום. אם החניכיים מעל השן האפורה הפכו אדומים, נפוחים, או שנראית בהם "גולה" בולטת, (תמונה 2) כנראה שהתפתח זיהום. במקרה כזה עליכם לגשת בהקדם לרופא השיניים שיחליט האם ניתן להציל את השן בעזרת טיפול שורש או שצריך לעקור אותה.

האם צפוי פגם או נזק לשיניים הקבועות שיחליפו את שיני החלב?

בגלל הקרבה הרבה שבין השיניים הקבועות ושיני החלב אותן הן עתידות

להחליף, מכה שגורמת לזעזוע או תזוזה של שיני החלב עלולה להשפיע על השיניים הקבועות. ככל שהילד צעיר יותר וככל שהתזוזה של שן החלב רבה יותר, כך גדלים הסיכויים לנזק לשן הקבועה. גם זיהום שקשור לשן החלב עלול לפגוע בצבע ובצורה של השן הקבועה. בנוסף, ידוע שאם שן החלב קיבלה מכה, השן הקבועה שאמורה להחליף אותה, תבקע מוקדם או מאוחר מהרגיל, לעיתים קרובות היא לא תבקע למקום הרגיל שלה, ולפעמים היא תבקע בלי ששן החלב נפלה.